

Full kostnadstäckning i verkligheten

Ann-Kristin Mattsson

Augusti 2011

Omslagsbild: El Castillo, Chichén Itzá, Mexiko
Upphovsman: Daniel Schwen

© Ann-Kristin Mattsson, 2011
Första upplagan är tryckt i augusti 2011

Utgiven av :
Sveriges universitets- och högskoleförbund
Tryckerigatan 8
111 28 Stockholm
www.suhf.se
Tfn 08-321388
Fax 08-329370

Kontaktuppgift till författaren Ann-Kristin.Mattsson@rektor.lu.se

ISBN 978-91-979437-1-0

Tryckt hos Media-Tryck, Lunds universitet, Lund 2011

Förord

I rapporten *SUHF-modellen i verkligheten* beskrivs hur nämnda modell från och med 2010 tillämpas vid landets universitet och högskolor. I föreliggande rapport beskrivs hur de stora externa forskningsfinansiärerna hanterat modellen och i vilken utsträckning de bidragit till full kostnadstäckning av forskningsprojekten vid 2010 års bidragstilldelning.

I forskningspropositionen 2008 deklarerade regeringen att de statliga forskningsfinansiärerna ska bidra med sin andel av lärosätenas indirekta kostnader (proportionell finansiering). Det skrevs också in i de statliga forskningsfinansiärernas regleringsbrev inför år 2010. Detta har inneburit relativt stora förändringar för dessa finansiärer. Det är mycket glädjande att konstatera, vilket vidimeras av denna rapport, att de statliga finansiärerna nu tillämpar proportionell finansiering, därmed lämnar full kostnadstäckning för sin andel av projekten och på ett bra sätt samarbetar med SUHF kring de nya rutinerna.

I forskningspropositionen deklarerade också regeringen att även de offentliga stiftelser som tillkommit med löntagarfondsmedel eller andra statliga medel, också bör bidra med sin andel av lärosätenas indirekta kostnader. Tyvärr har det visat sig att flera av de offentliga stiftelserna, framförallt SSF och Mistra, inte följt denna uppmaning om proportionell finansiering, och det krävs fortsatt dialog mellan SUHF och de flesta offentliga forskningsstiftelserna för att uppnå tillfredsställande rutiner enligt rekommendationerna i denna rapport.

Vad gäller de privata forskningsfinansiärerna och insamlingsstiftelserna önskar SUHF i likhet med regeringen att de så långt möjligt ska bidra till de indirekta kostnaderna för forskningsprojekten samtidigt som SUHF har förståelse för att en del av dem varken kan eller vill bidra till en del av dessa kostnader. Även inom denna grupp krävs fortsatt dialog med SUHF samtidigt som jag vill understryka att det finns ett mycket gott samarbete med flera av dem, t.ex. Wallenbergstiftelserna.

I och med publiceringen av denna rapport lämnar jag efter sex år posten som SUHF:s talesperson i frågor om full kostnadstäckning. Rekommendationerna i rapporten utgör en viktig utgångspunkt för SUHF:s styrelse och för min efterträdare i det fortsatta arbetet med finansiering av forskningsprojekten.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla de personer vid finansiärerna och lärosätena som bidragit med underlag till rapporten. Ett alldeles särskilt tack vill jag framföra till Ann-Kristin Mattsson som med utomordentlig sakkunskap författat denna och föregående rapport.

Kåre Bremer

Rektor för Stockholms universitet och SUHF:s talesperson i frågor om full kostnadstäckning

Innehåll

Förord.....	3
Innehåll.....	5
Sammanfattning.....	7
Inledning	9
Finansiering av indirekta kostnader och lokaler efter 1 januari 2010	15
Olika bidragsmodeller.....	16
Övriga iakttagelser	18
Rekommendationer	22
Finansiärerna och principer för bidrag.....	29
Vetenskapsrådet.....	30
Formas.....	32
FAS	34
VINNOVA	36
Energimyndigheten.....	38
Sida	39
Naturvårdsverket	40
SSF	41
KK-stiftelsen	42
Mistra.....	43
Vårdalstiftelsen	44
STINT	45
Wallenbergstiftelserna.....	46
Riksbankens Jubileumsfond	47
Ragnar Söderbergs Stiftelse	49
Torsten Söderbergs Stiftelse	50
Göran Gustafssons Stiftelse	52
Cancerfonden	53
Barncancerfonden	54
Hjärt-Lungfonden	55
Hjärnfonden	56
Referenslitteratur.....	57

Sammanfattning

Externa bidrag är en viktig finansieringskälla för forskningen vid universitet och högskolor. Ca 43 % av totala forskningsintäkter 2010 utgjordes av bidrag från statliga eller icke-statliga externa finansiärer. Tillämpningen av principen om full kostnadstäckning är en viktig förutsättning för att säkerställa att lärosätets egna resurser, i form av direkta statsanslag, kan disponeras för av lärosätet beslutad forskning och inte huvudsakligen för samfinansiering av externfinansierad forskning.

Samtliga lärosäten har infört den s.k. SUHF-modellen för redovisning av indirekta kostnader. Regeringen har gett direktiv i forskningspropositionen 2008 och regleringsbrevet för 2010. Överenskommelserna mellan lärosätena, genom SUHF, och ett stort antal viktiga forskningsfinansiärer om schablonpåslag för indirekta kostnader har sagts upp per 1 januari 2010.

Nu, ett och ett halvt år senare (augusti 2011), kan konstateras att

- statliga myndigheter bidrar med proportionell finansiering vid projektfinansiering,
- de s.k. offentliga forskningsstiftelserna och insamlingsstiftelserna fortfarande i huvudsak tillämpar samma principer som tidigare,
- några icke-statliga forskningsfinansiärer har ändrat sina principer för bidrag till indirekta kostnader,
- många finansiärer arbetar med att utveckla nya ansöknings- och återrapporteringsystem eller med att förändra och anpassa befintliga system till de nya förutsättningarna,
- många finansiärer har påbörjat, eller står i begrepp att påbörja, utveckling av nya finansieringsprinciper.

Inför finansiärernas arbete med att utveckla nya finansieringsprinciper och tekniska system rekommenderar SUHF följande:

- Basera nya finansieringsprinciper på proportionell finansiering, kompletterat med tydliggjorda krav på samfinansiering för de finansiärer som inte kan eller vill bidra till samtliga kostnader.
- Undvik finansieringsmodeller som ger incitament till att omdefiniera kostnader från indirekta till direkta kostnader, s.k. ”direktifiering”.

- Beakta SUHF-modellens struktur för projektkalkylering och ekonomisk återrapportering vid utveckling av nya tekniska system eller förändring av befintliga system och ge möjlighet att, där så är lämpligt, i såväl ansökningar som återrapportering redovisa samfinansierad verksamhet.
- Beakta totalkostnaden enligt fullkostnadskalkylen och inte procentsatsen för pålägg vid bedömning av projektets kostnader.
- Acceptera att kärnverksamhetens lokalkostnader klassificeras som direkt kostnad i projektkalkylen och i redovisningen.

Rekommendationerna utvecklas närmare i avsnittet *Finansiering av indirekta kostnader och lokaler efter 1 januari 2010*.

Inledning

Vem ska betala för lärosätenas administration och infrastruktur? Ska staten ensam stå för dessa kostnader eller kan eller ska externa forsknings-finansiärer bidra i viss omfattning eller med en proportionell andel i förhållande till forskningsbidragets storlek?

Principen om full kostnadstäckning har diskuterats sedan slutet på 1960-talet och tillämpas i enlighet med *Proposition om forskning* (prop. 1989/90:90) sedan budgetåret 1990/91. Tillämpningen har över åren inneburit att olika nivåer för ”overheadpåslag” fastställts och använts i ansökningar och beslut om extern forskningsfinansiering.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har i samverkan med några större finansiärer (Wallenbergstiftelserna, Riksbankens Jubileumsfond och Vetenskapsrådet) utvecklat en redovisningsmodell för indirekta kostnader (SUHF-modellen). Modellen erbjuder en systematik och struktur för tydliggörande och presentation av stödverksamhetens kostnader. Modellen ger kunskap om de indirekta kostnaderna; vad de består av, hur och var i organisationen de uppkommer, hur direkta och indirekta kostnader hänger samman och storleken på kostnaderna.

Historiken kring full kostnadstäckning och SUHF-modellen finns presenterad i rapporten *SUHF-modellen i verkligheten*¹. Rapporten redogör också för lärosätenas arbete med modellen och presenterar sammanställningar av lärosätenas indirekta kostnader för 2010.

Denna rapport är en fortsättning på arbetet med full kostnadstäckning och SUHF-modellen. Här redovisas hur de externa finansiärerna har förhållit sig till de nya förutsättningarna och i vilken utsträckning de bidragit till full kostnadstäckning i bidragstilldelning under 2010 och senare.

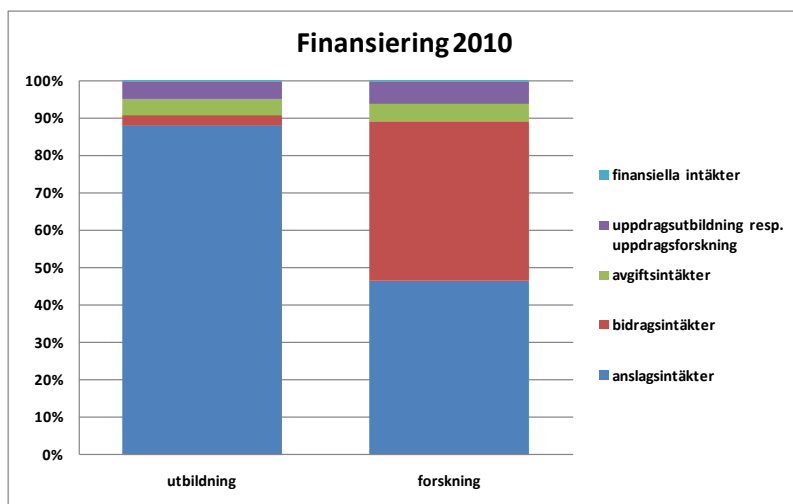
Forskningsfinansiering

Utbildning finansieras huvudsakligen med anslagsmedel, 88 % av lärosätenas intäkter för utbildning under 2010 utgjordes av direkta statsanslag, se diagram 1. Forskningens finansiering däremot ser helt annorlunda ut. Totala intäkter för forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå samt uppdragsforskning uppgick 2010 till 31,7 miljarder kronor varav 14,8 miljarder (46 %) var direkta statsanslag.

¹ Ann-Kristin Mattsson, *SUHF-modellen i verkligheten*, SUHF 2011.

Rapporten finns tillgänglig på http://www.suhf.se/web/RPT_2011_1_SUHF-modellen_i_verkligheten.aspx eller kan beställas från SUHF:s kansli.

Diagram 1 Finansiering av utbildning och forskning 2010

Källa: NU-statistikdatabasen, Högskoleverket

Bidrag från externa finansiärer, statliga och icke-statliga, utgjorde 43 %, intäkter för uppdragsforskning 6 % och övriga avgiftsintäkter 5 %. Externa bidragsintäkter är alltså en mycket viktig inkomstkälla för forskningen.

De externa finansiärerna styr inriktningen på forskningen genom att avsätta resurser för vissa forskningsområden eller frågeställningar. Anslagsintäkterna kan användas för forskning, där forskaren eller lärosätet enligt helt egna beslut styr val av forskningsämne, för att bygga upp nya forskningsområden, för att finansiera avveckling av tidigare externfinansierade projekt eller för att samfinansiera externfinansierad forskning. Indirekta kostnader och lokalkostnader utgör i genomsnitt ca en tredjedel² av de totala kostnaderna för forskningen. Om de externa finansiärerna inte alls bidrog till indirekta kostnader och lokaler skulle merparten av anslaget vara uppbundet för detta ändamål och utrymmet för av lärosätet beslutad forskning vara väldigt litet; mindre än 15 procent av de totala forskningsresurserna. Tillämpningen av principen om full kostnadstäckning är en förutsättning för att lärosätena ska ha tillgång till fria resurser.

Riksrevisionen har våren 2011 gjort en granskning kring användningen av basanslaget (direkt statsanslag) för forskning och forskarutbildning. I rapporten³ konstaterar Riksrevisionen att en stor del av basanslaget går åt till samfinansiering av externfinansierade forskningsprojekt och att vissa lärosäten

² Ann-Kristin Mattsson, *SUHF-modellen i verkligheten*, SUHF 2011, sid 39.

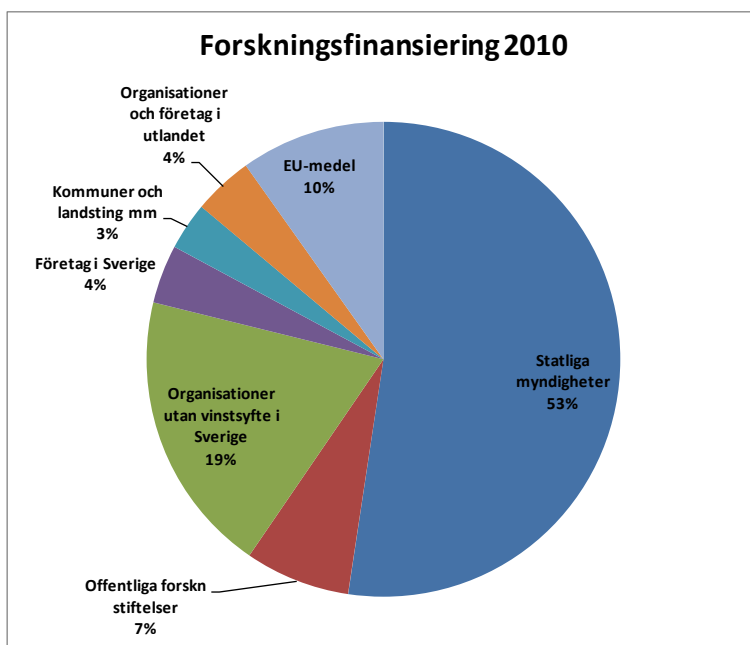
³ Riksrevisionen, *Användningen av basanslaget för forskning och forskarutbildning*, RiR 2011:21.

t.o.m. har svårt att få basanslaget att räcka till annat än kostnader för delar av forskarutbildningen och samfinansiering av bidragsfinansierade forskningsprojekt. En inte obetydlig andel av framtida basanslag eller nuvarande myndighetskaptal är också uppbounden i åtaganden om samfinansiering. Detta innebär, enligt rapporten, en risk att basanslaget inte kan användas tillräckligt effektivt och i enlighet med riksdagens intentioner.

De externa bidragen fördelar sig, enligt diagram 2, på olika finansiärskategorier. Uppgifterna avser lärosätenas bokförda intäkter under 2010, dvs. erhållna eller kontrakterade bidrag som använts för att finansiera verksamhet under året. Dessa uppgifter (bidragsintäkter) redovisas i lärosätenas årsredovisningar och utgör underlag för Höskoleverkets statistik. Siffrorna är inte identiska med vad som betalats ut från respektive finansiär under året.

Av bidragsintäkterna på 13,5 miljarder kronor kommer 53 % från statliga myndigheter, störst är Vetenskapsrådet med 3,3 miljarder kronor, motsvarande 24 % av totala bidragsintäkter och 46 % av bidragsintäkter från statliga myndigheter. Näst största bidragsgivare 2010 var Wallenbergstiftelserna med 1,4 miljarder kronor, motsvarande knappt 11 % av totala bidragsintäkter.

Diagram 2 Extern forskningsfinansiering 2010

Källa: NU-statistikdatabasen, Höskoleverket

De stiftelser, som bildades 1993/94 i samband med att de tidigare löntagarfonderna avvecklades, rubriceras i Höskoleverkets statistikdatabas som

offentliga forskningsstiftelser. I statistiken ingår SSF, KK-stiftelsen, Mistra, Vårdalstiftelsen, STINT, Östersjöstiftelsen och Stiftelsen för Internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet. Av 2010 års bidragsintäkter bidrog dessa stiftelser med ca 7 %.

Organisationer utan vinstsyfte i Sverige bidrog med 19 %, gruppen inkluderar t.ex. Wallenbergstiftelserna som 2010 stod för drygt hälften av gruppens bidrag till lärosätenas finansiering. I gruppen ingår också insamlingsorganisationer som Cancerfonden, Hjärt-Lungfonden, Hjärnfonden och Barncancerfonden samt Riksbankens Jubileumsfond och stiftelser som förvaltas av lärosätet. Det är främst Uppsala universitet, Karolinska institutet och Lunds universitet som har betydande bidrag från dessa anknutna stiftelser. I gruppen ingår också bidrag från privatpersoner.

Tabell 1 Extern forskningsfinansiering 2010

Finansiärer 2010	belopp mnkr	andel	
Statliga myndigheter		7 120	53%
<i>Vetenskapsrådet</i>	3 291	24%	
<i>VINNOVA</i>	896	7%	
<i>Formas</i>	632	5%	
<i>Energimyndigheten</i>	370	3%	
<i>FAS</i>	357	3%	
<i>Sida/SAREC</i>	303	2%	
<i>Övriga statliga myndigheter</i>	1 271	9%	
Offentliga forskningsstiftelser		974	7%
<i>SSF</i>	446	3%	
<i>Östersjöstiftelsen</i>	181	1%	
<i>KK-stiftelsen</i>	179	1%	
<i>Mistra</i>	109	1%	
<i>Vårdalstiftelsen</i>	36	0%	
<i>STINT</i>	23	0%	
Organisationer utan vinstsyfte i Sverige		2 624	19%
<i>Wallenbergstiftelser</i>	1 431	11%	
<i>Cancerfonden</i>	419	3%	
<i>Stiftelser förvaltade av lärosäte</i>	311	2%	
<i>Riksbankens Jubileumsfond</i>	207	2%	
<i>Hjärt-Lungfonden</i>	174	1%	
<i>Övriga organisationer utan vinstsyfte</i>	82	1%	
Företag i Sverige		544	4%
Kommuner och landsting m.m.		440	3%
Organisationer och företag i utlandet		555	4%
EU-medel		1 335	10%
		13 592	100%

Källa: NU-statistikdatabasen, Högskoleverket

Kommuner och landsting bidrog med ca 3 % av finansieringen, svenska företag med ca 4 % och utländska företag och organisationer, exklusive EU-medel, med ungefär lika mycket. EU-medel från ramprogrammen, ERC och övriga EU-medel svarade enligt statistiken för ca 10 % av finansieringen.

Forskningspropositionen 2008

I propositionen *Ett lyft för forskning och innovation* (prop. 2008/09:50) skriver regeringen om betydelsen av offentligt finansierad forskning vid universitet och högskolor. Den akademiska grundforskningen är en central faktor för teknikutvecklingen och en viktig förutsättning även för innovationer inom näringslivet. Externa finansörer får, genom att ställa krav på medfinansiering⁴, en stark styreffekt genom sina satsningar samtidigt som lärosätenas egna resurser binds upp till att medfinansiera projekt.

*”Mot denna bakgrund är det angeläget att de statliga finansörerna inte regelmässigt ställer krav på medfinansiering. Medfinansiering ska användas då det finns samordningsvinster och det ska ske efter samråd med lärosäten.”*⁵

Regeringen gör bedömningen att samtliga statliga myndigheter vid finansiering av forskningsprojekt vid universitet och högskolor bör bidra med en, i förhållande till deras insatta bidrag till de direkta kostnaderna, proportionell andel av de indirekta kostnaderna.

Beträffande de offentliga forskningsstiftelserna skriver regeringen:

*”Vidare är det önskvärt att detta bör gälla även för stiftelser och andra juridiska personer som tillkommit med statliga medel som grund.”*⁶

Även icke-statliga finansörer bör uppmuntras att bidra med en rimlig andel av de indirekta kostnaderna inklusive lokalkostnader för respektive projekt.

Sammanfattningsvis blir regeringens bedömning följande:

*”Principen om full kostnadstäckning för bidragsfinansierad forskning vid universitet och högskolor bör ändras. Statliga myndigheter bör vid extern finansiering av forskningsprojekt vid universitet och högskolor även bidra med en proportionell andel av de indirekta kostnaderna.”*⁷

⁴ I propositionen används begreppet *medfinansiering*, se vidare not 11.

⁵ Prop. 2008/09:50, *Ett lyft för forskning och innovation*, sid 64.

⁶ Prop. 2008/09:50, *Ett lyft för forskning och innovation*, sid 66.

⁷ Prop. 2008/09:50, *Ett lyft för forskning och innovation*, sid 63.

Regleringsbrevet 2010

Skrivningen i forskningspropositionen ledde till följande skrivning i regleringsbrevet för universitet och högskolor 2010:

”I enlighet med regeringens bedömning i propositionen Ett lyft för forskning och innovation (2008/09:50) ska universitet och högskolor utgå från att när andra statliga myndigheter bidrar till forskningsprojekt ska bidraget omfatta medel för de direkta och de indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Detta bör även gälla för bidrag från stiftelser och andra juridiska personer som tillkommit med statliga medel som grund och så långt möjligt även icke-statliga finansierare.

De indirekta kostnaderna bör beräknas med utgångspunkt i den modell som tagits fram av Sveriges universitets- och högskoleförbund tillsammans med vissa finansierare.”

Detta i sin tur ledde till att SUHF:s talesperson i frågor om full kostnadstäckning, Kåre Bremer (rektor vid Stockholms universitet), i slutet av december 2009 sade upp de överenskommelser om 35 procent påslag för indirekta kostnader och lokaler som tecknats under 2003 - 2004 och tillämpats fram till 1 januari 2010.

Begreppet full kostnadstäckning

Full kostnadstäckning innebär att samtliga med verksamheten direkt eller indirekt förenade kostnader ska täckas. *Fullfinansiering* innebär att samtliga kostnader täcks av en och samma finansierare. Vid *proportionell finansiering* bidrar respektive finansierare till full kostnadstäckning för sin respektive andel av verksamheten.

Enligt SUHF-modellen ska uppföljning av full kostnadstäckning göras på s.k. kostnadsbärare. En kostnadsbärare inom forskningen kan definieras på många olika sätt, från att vara en sammanhållen verksamhet med många olika finansieringskällor till en avgränsad del som fullfinansieras av ett externt bidrag (kontrakt). Begreppet full kostnadstäckning används i denna rapport både i betydelsen fullfinansiering och i betydelsen proportionell finansiering av direkta och indirekta kostnader.

Finansiering av indirekta kostnader och lokaler efter 1 januari 2010

I nedanstående sammanställning visas respektive finansiärs tidigare och nu gällande principer för *projektfinansiering*. Många finansiärer har också andra bidragsformer som inte redovisas i sammanställningen, t.ex. bidrag till anställningar med schablonbelopp, resebidrag m.m. Vissa finansiärer betalar dessutom ut stipendier, resebidrag, tryckningsbidrag m.m. direkt till mottagaren. Dessa bidragsformer redovisas inte heller i tabellen. I efterföljande avsnitt finns kortfattad information om varje finansiär.

Tabell 2 Sammanställning över finansiärer och principer för finansiering av indirekta kostnader⁸ (ev. inklusive lokalkostnader) vid projektfinansiering

Finansiär	Tidigare principer		Nuvarande principer
Vetenskapsrådet	avtal	35%	enl regleringsbrev
Formas	avtal	35%	enl regleringsbrev
FAS	avtal	35%	enl regleringsbrev
VINNOVA	avtal	35%	enl regleringsbrev
Energimyndigheten	ej avtal	35 % eller överenskommelse	enl regleringsbrev
Sida	avtal	35 % (Sverige)	enl SUHF-modellen
Naturvårdsverket	avtal	35%	enl SUHF-modellen
SSF	avtal	35 % eller överenskommelse	35 % eller överenskommelse
KK-stiftelsen	ej avtal	35%	40 % på lön eller förhandling
Mistra	ej avtal	35%	35 % på lön
Vårdalstiftelsen	ej avtal	överenskommelse	överenskommelse/bidrag inkl direkta och indirekta kostnader
STINT	avtal	35 %/17,5 %	35 %/17,5 %
Wallenbergstiftelser	ej avtal	överenskommelse	överenskommelse
Riksbankens Jubileumsfond	ej avtal	bidrag i % eller överenskommelse	belopp enligt tabell eller överenskommelse
Ragnar Söderbergs Stiftelse	ej avtal	35% (medicin)	25 % eller belopp eller överenskommelse
Torsten Söderbergs Stiftelse	ej avtal	inom ramen för bidraget (medicin)	25 % av bidrag eller belopp
Göran Gustafssons Stiftelse	ej avtal	35 % eller belopp	överenskommelse forskare-prefekt
Cancerfonden	avtal	18 %, ej lokaler	18%
Barncancerfonden	ej avtal	18 %, ej lokaler	18%
Hjärt-Lungfonden	avtal	18 %, ej lokaler	18%
Hjärnfonden	avtal	18 %, ej lokaler	18%

För vissa finansiärer anges flera principer i tabellen. Detta innebär att finansiären i fråga har olika finansieringsprinciper för olika typer av projekt eller för projekt inom olika ämnesområden. För detaljerad information hänvisas till redovisningen per finansiär i avsnittet *Finansiärerna och principer för bidrag*.

⁸ Angiven procentsats avser pålägg på direkta projektkostnader i samtliga fall utom avseende Torsten Söderbergs Stiftelse som avser andel av bidraget.

Olika bidragsmodeller

Finansieringsprinciperna enligt ovanstående tabell kan grupperas till fyra olika modeller. Modellerna presenteras och kommenteras nedan.

Proportionell finansiering

Enligt forskningspropositionen och regleringsbrevens ska de finansiärer som är statliga myndigheter bidra med proportionell finansiering av såväl direkta som indirekta kostnader. Genomgången har nu visat att myndigheterna lever upp till detta krav vad gäller finansiering av forskningsprojekt. Även de myndigheter som inte har skrivningar i de egna regleringsbrevens, Sida och Naturvårdsverket, bidrar till proportionell finansiering av forskningsprojekt.

Många myndigheter har också andra bidragsformer där andra finansieringsprinciper tillämpas, t.ex. bidrag till anställningar som utgår med schablonbelopp inklusive direkta och indirekta kostnader, resebidrag som får ett schablonpåslag m.m. Bidrag till anställningar med schablonbelopp (utan begränsning beträffande indirekta kostnader) kan sägas vara en förenklad variant av proportionell finansiering, bidraget ska finansiera såväl direkta som indirekta kostnader och beräknas, ofta av förenklingsskäl, till ett schablonbelopp, lika för alla.

Bidrag till indirekta kostnader med belopp

Vissa finansiärer, t.ex. Riksbankens Jubileumsfond, Ragnar Söderbergs Stiftelse och Torsten Söderbergs Stiftelse har beslutat att bidra till indirekta kostnader med ett schablonbelopp i förhållande till aktivitetsnivån i projektet. Schablonbeloppet kopplas alltså till omfattningen på den anställning/de anställningar som finansieras som direkt kostnad.

Denna modell kan fungera för projekt där de direkta kostnaderna är väldefinierade och tydliga; löner inkl. sociala kostnader med ev. tillägg för vissa specificerade driftskostnader. Förutsättningarna för bidrag är tydliga och förutsägbara. Det är inte möjligt att ta upp allmänna kostnader för stödverksamhet eller infrastruktur bland de direkta kostnaderna eftersom dessa tydligt ska specificeras i ansökan. Olika hanterings- och redovisningsprinciper på olika lärosäten får därmed inget genomslag.

I projekt där kostnadsbilden inte är lika renodlad och enkel utan består av lönekostnader för många personer och betydande driftskostnader av olika karaktär skulle denna finansieringsmodell fungera sämre. De direkta kostnaderna redovisas då inte lika specificerat i kalkylen och vissa poster kan tas upp som direkta kostnader på ett lärosäte och som indirekta kostnader på ett

annat lärosäte. Ingen av de studerade finansiärerna tillämpar i nuläget modellen under sådana förutsättningar.

Överenskommelse/förhandling

Vissa finansiärer, Wallenbergstiftelserna, Riksbankens Jubileumsfond, Ragnar Söderbergs Stiftelse, KK-stiftelsen och SSF avgör på basis av en överenskommelse med bidragsmottagaren eller bidragsmottagarens lärosäte hur stort bidrag som lämnas inkluderande lokalkostnader och indirekta kostnader.

Fördelen med denna metod är att bidragsmottagaren får möjlighet att förklara och argumentera för storleken på de indirekta kostnaderna i sin fullkostnadskalkyl. Förutsättningarna för att bedömningen ska bli rättvis och att särskilda omständigheter beaktas i det enskilda fallet är goda. Nackdelen med metoden är naturligtvis att den är tidskrävande och därför bara lämpar sig för ett mindre antal stora projekt.

Bidrag till indirekta kostnader beräknat som procentpålägg på en bas

Många finansiärer tillämpar fortsatt att bevilja bidrag till täckande av indirekta kostnader, och oftast även lokalkostnader, med procentpålägg beräknat antingen på direkt lön eller på totala direkta kostnader. Bidrag på basen totala direkta kostnader ger självklart större bidrag till indirekta kostnader än bidrag med samma procentsats på basen direkt lön.

Mistra beviljade tidigare bidrag med 35 procent på basen totala direkta kostnader men tillämpar nu vanligtvis 35 procent på basen lön. I realiteten har Mistra därigenom sänkt sin bidragsnivå sedan 2009.

KK-stiftelsen har övergått från 35 procent pålägg på totala direkta kostnader till 40 procent på lön. Här är det mixen av lönekostnader och driftskostnader i projektkalkylen som avgör om det blir lägre eller högre bidrag, allt annat lika. Om andelen driftskostnader i projektet är mindre än ca 13 procent blir det nya beräkningssättet förmånligare för bidragsmottagaren. KK-stiftelsens stöd går nästan uteslutande till de 17 nya lärosätena.

Torsten Söderbergs Stiftelse tillämpar en något annorlunda modell. För forskningsbidrag till det medicinska området anges en procentuell begränsning för de indirekta kostnadernas *andel av det totala bidraget*. Under 2010 var bidraget till indirekta kostnader maximalt 35 procent, inför 2011 års ansökningsomgång har procentsatsen sänkts till högst 25 procent av det beviljade bidraget. En andel på 25 procent motsvarar ett pålägg på 33 procent.

Att fortsatt tillämpa finansiering av indirekta kostnader och lokaler beräknat som procentpålägg/andel är inte i enlighet med forskningspropositionens tankar om proportionell finansiering och inte heller i enlighet med SUHF-modellen. När bidrag till indirekta kostnader uttrycks som procentpålägg/andel finns dessutom incitament för lärosätena att försöka omdefiniera kostnader från indirekta till direkta för att få större kostnadstäckning ("direktifiering"). Varken finansiärerna eller lärosätena är betjänta av att det finns en sådan strävan. Kvaliteten i projektkalkylerna blir sämre och förtroendet för redovisningen undergrävs. De finansiärer som fortsatt tillämpar denna princip för finansiering av indirekta kostnader rekommenderas därför att inför framtiden ompröva och utveckla sina principer.

De flesta finansiärerna som tillämpar principen med procentpålägg inkluderar dessutom lokalkostnader bland de kostnader som bidraget ska täcka. Enligt SUHF-modellen ska kärnverksamhetens⁹ lokalkostnader klassificeras som direkta kostnader, se vidare avsnitt *Lokalkostnader* nedan.

Övriga iakttagelser

Ansökningssystem

Finansiärernas ansökningssystem eller –blanketter var före införandet av SUHF-modellen vanligen konstruerade så att den bidragssökande enbart angav de direkta kostnaderna i ansökan, lokalkostnader betraktades då inte som en direkt kostnad. Påslaget för lokaler och indirekta kostnader räknades fram av finansiären i samband med beslut om bidrag, ofta som 35 procent enligt då gällande överenskommelser.

Enligt SUHF-modellen hanteras nu kärnverksamhetens lokalkostnader som direkta kostnader. För varje institution görs en beräkning av de indirekta kostnaderna, varefter dessa kostnader ställs i relation till en s.k. fördelningsbas och relationen uttrycks som en procentsats (påläggsprocenten). Fördelningsbasen är inte samma för alla lärosäten, det finns två alternativa baser (antingen basen *lön inkl. sociala avgifter* eller *lön inkl. sociala avgifter + driftskostnader*) och det finns ytterligare möjlighet att på detaljnivå inkludera eller exkludera vissa specifika kostnadslag (t.ex. stipendier eller konsulttjänster). Ingen av fördelningsbaserna är identisk med direkta kostnader i bidragsansökan; lokalkostnader för kärnverksamheten och kostnader för utrustning/

⁹ Kärnverksamhet = utbildning eller forskning.

avskrivningar ingår aldrig i basen som används för att räkna ut påläggsprocentsatsen.

Finansiärerna, främst de statliga myndigheterna som var tvungna att följa instruktionerna i sina regleringsbrev, hade svårt att förändra sina verktyg med kort varsel och konstruerade i början av 2010 olika lösningar för att anpassa sina system till de nya förutsättningarna. Ofta bestod förändringen i nya skriftliga instruktioner som komplement till det ”gamla” ansökningssystemet. Detta blev många gånger förvirrande för den bidragssökande, särskilt som ansökan ofta fylldes i av forskaren på egen hand utan administrativt stöd. SUHF-modellen hade i många fall inte heller nått ut i organisationen och accepterats av forskarna.

Wallenbergstiftelserna och Riksbankens Jubileumsfond, som deltagit i arbetet med utvecklandet av modellen, hade inför 2010 genomfört förändringar av sina ansökningssystem i enlighet med modellen. Även andra finansiärer uppdaterade sina elektroniska system eller införde nya system under 2010, t.ex. Ragnar Söderbergs Stiftelse och Hjärnfonden. Ytterligare andra icke-statliga finansiärer fortsatte, enligt eget beslut, att bevilja bidrag enligt samma principer som tidigare och vidtog därför inga förändringar i sina ansökningssystem.

Vetenskapsrådet har nu tillsammans med Formas och FAS påbörjat ett arbete med ett nytt e-ansökningssystem anpassat till SUHF-modellens struktur. Forskningsråden samverkar med lärosätena genom HfR:s¹⁰ Redovisningsråd i arbetet med det nya verktyget. Även andra finansiärer håller på med utveckling av nya verktyg eller översyn och anpassning av befintliga system, t.ex. Barncancerfonden och VINNOVA.

Eftersom det finns olika metoder för lärosätena att räkna ut de indirekta kostnaderna på basis av de direkta projektkostnaderna rekommenderas följande vid utformning av nya system:

Projektkostnaderna anges i projektkalkylen med *belopp fördelat på fem kostnadsslag* i enlighet med SUHF-modellens uppställning (löner inkl. sociala avgifter, driftskostnader, utrustning/avskrivningar, lokaler och indirekta kostnader).

Om detaljspecificering av kostnaderna önskas kan detta göras i bilagor/motsvarande. Procentsats och beräkningsmetod (fördelningsbas) för indirekta kostnader kan också anges i systemet. Om det skulle bli aktuellt att skära i ansökan och bevilja en mindre del direkta kostnader ger uppgift om procentsats och fördelningsbas stöd för att, utan att begära in en reviderad kalkyl, räkna ut de indirekta kostnaderna på ett korrekt sätt som överensstämmer med lärosätets beräkning. Om systemet automatiskt beräknar

¹⁰ HfR = Högskolornas forum för Redovisningsfrågor, en arbetsgrupp inom SUHF.

de indirekta kostnaderna på samma sätt för alla finns risk att beräkningen inte överensstämmer med det specifika lärosätets beräkning.

Samfinansiering¹¹

Vissa finansörer har ambitionen att fullfinansiera forskningsprojekt medan andra tydligt uttrycker att finansieringen ska ses som ett bidrag till verksamheten. Synsättet är inte heller enhetligt inom de olika finansörskategorierna. Även arbetssättet vid behandling av ansökningar skiljer sig åt. Vissa finansörer beviljar ofta bidrag med lägre belopp än vad som angivits i ansökan utan föregående kommunikation med forskaren, medan andra motiverar och/eller diskuterar neddragningen och begär ibland in reviderad budget. Gemensamt för alla finansörer är dock, enligt vad som framkommit vid intervjuerna, att om inte bidrag beviljas med sökt belopp får forskaren anpassa och omdisponera budgeten, antingen i enlighet med överenskommelse eller givna direktiv, eller fritt enligt egen bedömning.

Kring den finansiella återrapporteringen finns en samsyn. Finansörerna vill ha återrapporterat hur det egna bidraget använts. Ingår projektet i ett större sammanhang som inkluderar även andra finansieringskällor så vill finansören ha en *vetenskaplig* återrapportering av helheten, men den *finansiella* återrapporteringen ska begränsas till att visa hur det beviljade bidraget använts. Vissa finansörer kan tänka sig en ekonomisk återrapportering även på helheten medan andra uttrycker tveksamhet till detta.

Många gånger ger en projektkalkyl, inklusive lärosätets samfinansiering och eventuella andra externa finansörers bidrag, en bättre bild av verksamheten än en kalkyl som enbart beskriver de kostnader som ansökan avser.

Det kan också vara fördelaktigt för lärosätet att ha möjligheten att även ekonomiskt återrapportera verksamheten sett i ett större sammanhang, t.ex. ett projekt med flera finansieringskällor eller en forskargrupp. Grundbokföringen av kostnader underlättas genom att löner och fakturor inte behöver delas upp och den ekonomiska redovisningen ger en helhetsbild som underlättar styrning och beslutsfattande. En utveckling mot en större flexibilitet i projektansökningar och ekonomisk återrapportering med hänsyn till den bedrivna verksamheten är därför önskvärd.

¹¹ Begreppen *samfinansiering* och *medfinansiering* används parallellt med samma innebörd. I denna rapport används begreppet *samfinansiering*. Samfinansiering kan innebära både proportionell finansiering av direkta och indirekta kostnader gemensamt med annan finansör eller från statsanslaget och finansiering av specifikt indirekta kostnader som en extern finansör inte bidrar till.

Bidrag till direkta projektkostnader

Olika finansörer tillämpar olika principer för finansiering av direkta kostnader. Vissa finansörer har nog definierat vilka kostnader som man ger bidrag till medan andra definierar vilka typer av kostnader som bidraget *inte* får användas till. Ytterligare andra har inga särskilda bestämmelser utan tar utgångspunkt i projektbeskrivningen. Eftersom SUHF-modellen även syftar till att samordna och förenkla redovisning och ekonomisk återrapportering så kommenteras även detta här trots att det inte berör de indirekta kostnaderna.

Respektive finansör beslutar naturligtvis helt självständigt kring sina villkor för finansiering av direkta kostnader. Vid genomgången har dock observerats några kostnadslag där olika principer bidrar till att försvåra lärosätenas administrativa hantering av ansökningar och forskningsprojekt. Särskilt vid beräkning av samfinansiering och vid ekonomisk återrapportering av det specifika kontraktet kan manuella beräkningar och justeringar behöva göras.

Nedan kommenteras några konkreta exempel:

- Utrustning/avskrivningar

SUHF-modellen och den statliga redovisningsmodellen bygger på att anläggningstillgångar kostnadsförs i verksamheten genom årliga avskrivningar och finansieras enligt samma princip. Vissa finansörer ger istället bidrag till hela anläggningstillgången direkt vid anskaffningstillfället.

- Löneökningar

Vissa finansörer ger inte bidrag till löneökning under projekttiden vid fleråriga projekt. Löneökningen kan naturligtvis vara svår att förutse, särskilt på individbasis, men de flesta lärosäten har någon form av schablonberäkning i sin modell för projektkalkylering.

- Lönekostnadspålägg

Vissa finansörer har schablonprocentsatser för lönekostnadspålägg (pålägg för sociala avgifter och pensionskostnader), andra anger en maxnivå för påläggsprocentsats. Ett motiv för finansörerna att styra eller begränsa procentsatsen för lönekostnadspålägg är att vissa lärosäten har lagt in andra typer av kostnader än de lagstadgade och avtalsenliga kostnaderna i sina lönekostnadspålägg istället för att redovisa kostnaderna som indirekta kostnader.

SUHF har, via HfR, rekommenderat alla lärosäten att fortsättningsvis definiera lönekostnadspålägget på ett enhetligt sätt och enbart inkludera lagstadgade och avtalsenliga avgifter samt kostnader för

pensionsåtaganden. Förhoppningsvis kommer lärosätena att på några års sikt anpassa sin redovisning i enlighet med rekommendationen.

I samtliga dessa, och andra liknande, fall krävs eller kan komma att krävas omräkningar av de enskilda projektkalkylerna i samband med ansökan, och/eller justeringar av de egna räkenskaperna för att anpassa dessa till återrapporteringskraven. Det är önskvärt att de sökande/bidragstagarna så långt möjligt kan överföra data från egna kalkyler eller redovisningsrapporter till finansierarna system, utan omräkningar.

Rekommendationer

I rapporten *SUHF-modellen i verkligheten* finns ett avsnitt kallat *Rekommendation till finansierarna*. I följande avsnitt görs en genomgång av dessa rekommendationer i förhållande till nuläget (augusti 2011). Genom att acceptera SUHF-modellen som standard för projektansökningar och ekonomisk återredovisning och genom att formulera bidragsbeslut i enlighet med modellen kan finansierarna bidra till att SUHF-modellen vinner acceptans inom alla led i forskningsprocessen. Användningen av modellen ger tydlighet, transparens och ökat förtroende mellan parterna.

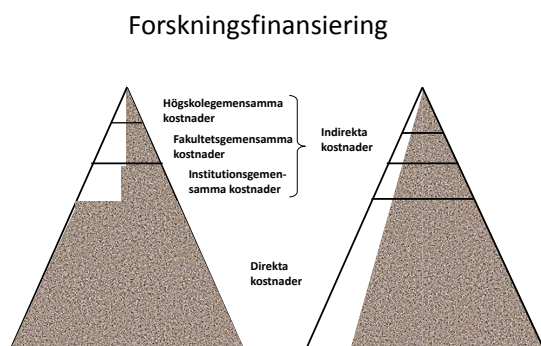
Proportionell finansiering

En av grundtankarna i SUHF-modellen är att all finansiering ska bidra proportionellt till samtliga typer av kostnader. Den finansierare som, av olika skäl, inte anser sig kunna bidra till full kostnadstäckning kan formulera krav på samfinansiering av de totala kostnaderna; finansieraren bidrar med en viss andel och lärosätet förväntas bidra med (samfinansiera) resterande andel.

Vissa finansierare har restriktioner i donationsurkunder och liknande dokument som tydligt föreskriver att bidrag inte får lämnas till vissa typer av kostnader, andra finansierare anser att staten bör stå för en viss basinfrastruktur och vissa administrativa funktioner på central nivå, exempelvis datornätverk respektive universitetsledning. Insamlings-stiftelserna har krav från givarna att använda insamlade medel för ändamålet i så stor utsträckning som möjligt. Oavsett anledning till att inte vilja bidra till full kostnadstäckning bör detta inte komma till uttryck i formuleringen av bidragsbeslutet genom att peka ut att bidraget inte får användas till vissa typer av kostnader eller att ange maximal andel för vissa kostnader. Beslutet bör istället formuleras i termer av proportionell finansiering med krav på samfinansiering från lärosätet.

Bilden nedan illustrerar tanken med proportionell finansiering. I pyramiden till vänster bidrar en extern finansiär till samtliga direkta kostnader och en andel av de indirekta kostnaderna. I pyramiden till höger bidrar finansiären till en andel av såväl direkta som indirekta kostnader. Beloppsmässigt kan bidraget vara lika stort i båda fallen och lärosätets samfinansiering lika stor. För lärosätena kan det dessutom vara möjligt att söka annan extern finansiering för resterande andel enligt den högra pyramiden, vilket knappast är möjligt i den vänstra pyramiden.

Bild 1 Proportionell finansiering

Ingen av de studerade finansiärerna tillämpar denna princip, dvs. att formulera krav på samfinansiering. Modellen med överenskommelse/ förhandling kan dock sägas ha samma innebörd och bidrag till indirekta kostnader med belopp, där de direkta kostnaderna är tydligt specificerade, uttrycker implicit ett krav på samfinansiering med skillnaden mellan schablonbeloppet och de verkliga indirekta kostnaderna.

Enligt forskningspropositionen (Prop. 2008/09:50) bör principen om proportionell finansiering gälla inte bara för statliga myndigheter utan också för stiftelser och andra juridiska personer som tillkommit med statliga medel som grund. Det är de s.k. offentliga forskningsstiftelserna som avses med denna text. Ingen av dessa stiftelser har 2010 genomfört en förändring som innebär övergång till proportionell finansiering. Östersjöstiftelsen och Vårdalstiftelsen tillämpade dock redan tidigare principen att bidra till såväl direkta som indirekta kostnader och har fortsatt med detta.

SUHF:s rekommendation:

- Basera nya finansieringsprinciper på proportionell finansiering (offentliga forskningsstiftelserna).
- Basera nya finansieringsprinciper på proportionell finansiering, kompletterat med tydliggjorda krav på samfinansiering för de finansiärer som inte kan eller vill bidra till samtliga kostnader (övriga icke-statliga finansiärer).

Incitament till ”direktifiering”¹²

Forskaren som ansöker om extern finansiering i konkurrens vill helt naturligt ha så mycket pengar som möjligt. Om bidraget till vissa typer av kostnader (kostnader för administration och infrastruktur/indirekta kostnader och ibland även lokalkostnader) är begränsat av finansiären vill forskaren och lärosätet att de ”icke-godkända kostnaderna” ska vara så små som möjligt. Genom att förändra det administrativa hanterings sättet kan kostnader omvandlas från indirekta kostnader till direkta. T.ex. kan kostnader för tillgång till datornätverk hanteras som en lärosätetsgemensam kostnad eller så kan kostnaden fördelas med en relevant fördelningsbas (t.ex. antalet nätverksuttag eller anställda individer eller någon annan fördelningsgrund som bedöms som rättvis) och bokförs direkt på varje projekt/kostnadsbärare. Kostnaden hanteras då i många fall som en direkt kostnad i projektkalkyler och i redovisningen.

Alla modeller som anger begränsningar för indirekta kostnader ger forskaren och institutionen incitament att ”direktifiera”. Påläggsprocentsatsen blir lägre om kostnader ”direktifierats” och det blir därmed lägre kostnader i redovisningen som ska matchas mot bidraget. Beräknas bidraget som procentsats ger större volym godkända direkta kostnader också ett större bidrag till indirekta kostnader. Även modellen med bidrag till indirekta kostnader med belopp ger incitament till ”direktifiering”. Även om den ”direktifierade” kostnaden inte kan tas upp som en direkt kostnad i ansökan så ger förekomsten av ”direktifierade” kostnader generellt ett lägre procentpålägg i redovisningen och därmed lägre behov av samfinansiering i projektet när finansiären inte ger bidrag till indirekta kostnader fullt ut. För institutionen som helhet är det dock ingen skillnad, kostnaderna finns där och ska finansieras på ett eller annat sätt.

¹² Med ”direktifierade” kostnader avses kostnader som delas av många kostnadsbärare (projekt) och fördelas med någon relevant fördelningsbas direkt på kostnadsbärare i lärosätets redovisning. Kostnader för stödverksamhet som ”direktifieras” bör redovisas som indirekta kostnader, men så sker inte alltid.

Ur ett verksamhets- och ekonomistyrningsperspektiv är det inte önskvärt att finansieringsmodellen ger incitament till ”direktifiering”. Varken finansörerna eller lärosätena är betjänta av en strävan från forskarsamhället att omdefiniera kostnader för att kringgå restriktioner.

SUHF:s rekommendation:

- Undvik finansieringsmodeller som ger incitament till att omdefiniera kostnader från indirekta till direkta kostnader, s.k. ”direktifiering”.

SUHF-modellens struktur i ansökningar och ekonomisk återrapportering

Det pågår arbete hos många finansörer med förändring av ansökningssystemen och sammanhängande återrapporteringssystem. Ambitionen är att kombinera de egna kraven med SUHF-modellens struktur för projektkalkylering. I avsnitten *Ansökningssystem* och *Samfinansiering* ovan ges rekommendationer avseende utformningen av kalkyler och möjligheten att kalkylera och framför allt återredovisa samfinansierad verksamhet, dvs. inklusive sådan verksamhet som finansieras med anslagsmedel eller med bidrag från annan extern finansör och som är verksamhetsmässigt nära kopplad till den verksamhet som den berörda finansören bidrar till.

SUHF:s rekommendation:

- Beakta SUHF-modellens struktur för projektkalkylering och ekonomisk återrapportering vid utveckling av nya tekniska system eller förändring av befintliga system.
- Ge möjlighet att, där så är lämpligt, i såväl ansökningar som återrapportering redovisa samfinansierad verksamhet.

Totalkostnaden

De statliga myndigheterna, som bidrar till proportionell finansiering, gör detta på basis av en fullkostnadskalkyl och har, enligt uppgift, ambitionen att fördela sina bidrag utifrån vetenskaplig bedömning utan hänsyn till påläggsprocentsatser. På handläggarnivå kan naturligtvis förekomma att man medvetet eller omedvetet låter nivån på de indirekta kostnaderna påverka. De finansörer som arbetar med överenskommelse/förhandling utgår naturligt från en fullkostnadskalkyl medan de som beviljar bidrag till indirekta kostnader (och lokaler) med procentpålägg eller fast belopp överhuvudtaget inte bryr sig om

projektets verkliga indirekta kostnader (och lokalkostnader). Här är det de direkta kostnaderna som utgör basen för beräkning.

SUHF:s rekommendation:

- Beakta totalkostnaden enligt fullkostnadskalkylen och inte procentsatsen för pålägg vid bedömning av projektets kostnader.

Lokalkostnader

Enligt SUHF-modellen klassificeras lokalkostnader för kärnverksamheten som direkta kostnader. Kostnaden för stödverksamhetens lokaler ingår i de indirekta kostnaderna. De flesta finansiärerna som tillämpar bidrag till indirekta kostnader med procentpålägg inkluderar lokalkostnader i pålägget, i enlighet med det gamla synsättet att alla lokalkostnader är indirekta kostnader. Bidragsmottagaren behöver inte skilja mellan indirekta kostnader och lokalkostnader, bidraget får disponeras till dessa båda kostnadslag sammantaget.

Lärosätena arbetar med att analysera sina lokalkostnader och tydliggöra sambandet med verksamheten. Genom införande av nya eller förbättrade stödsystem ska lokalkostnaderna fördelas i redovisningen på ett mera rättvisande sätt och på basis av det faktiska nyttjandet och de faktiska kostnaderna. Om finansiärerna fortsätter att bidra till lokalkostnader baserat på schablonmetoder motverkas incitamentet för lärosätena att fortsätta arbetet med förbättring av lokalkostnadsredovisningen. Det är önskvärt att de svenska forskningsfinansiärerna accepterar att se lokalkostnaderna för kärnverksamheten som direkta kostnader i projekten.

SUHF:s rekommendation:

- Acceptera att kärnverksamhetens lokalkostnader klassificeras som direkt kostnad i projektkalkylen och i redovisningen.

Sammanfattning rekommendationer

Samtliga finansiärer, som idag inte tillämpar proportionell finansiering, rekommenderas att göra så i enlighet med forskningspropositionen. Om finansiären, av olika skäl, inte anser sig kunna bidra till full kostnadstäckning för den verksamhet som finansieras bör finansieringsmodellen konstrueras så att den inte ger incitament till ”direktifiering”.

Samtliga finansiärer rekommenderas att vid utveckling av nya stödsystem eller förändring av befintliga system, nu eller i framtiden, beakta SUHF-modellens

struktur för projektkalkylering och ekonomisk återrapportering och även utforma systemen på sådant sätt att de ger möjlighet till redovisning av samfinansierad verksamhet.

Vid analys av projektkostnader på basis av en fullkostnadskalkyl bör samtliga finansiärer titta på totalkostnaden för projektet och inte på olika påläggsprocentsatser vid olika lärosäten. Påläggsprocentsatserna är inte jämförbara p.g.a. olika fördelningsbaser och redovisningsprinciper.

De finansiärer som fortsatt betraktar kärnverksamhetens lokalkostnader som indirekta kostnader rekommenderas att acceptera SUHF-modellens definition att dessa lokalkostnader är direkta kostnader i projektkalkyler. Framför allt kan missförstånd undvikas genom gemensamma definitioner.

Tabell 3 Sammanställning över finansiärer och rekommendationer

Finansiär	Rekommendation				
	Inför proportionell finansiering ev + samfin	Ge inte incitament till direktifiering	Acceptera modellens struktur, ge möjlighet visa samfin	Se på total-kostn inte på % i projekt	Acceptera lokalkostn = direkt kostn
Vetenskapsrådet			x	x	
Formas			x	x	
FAS			x	x	
VINNOVA			x	x	x
Energimyndigheten			x	x	
Sida			x	x	
Naturvårdsverket			x	x	x
SSF	x	x	x	x	x
KK-stiftelsen	x	x	x	x	
Mistra	x	x	x	x	x
Vårdalstiftelsen			x	x	
STINT	x	x	x	x	x
Wallenbergstiftelser	x	x	x	x	
Riksbankens Jubileumsfond	x	x	x	x	
Ragnar Söderbergs Stiftelse	x	x	x	x	x
Torsten Söderbergs Stiftelse	x	x	x	x	x
Göran Gustafssons Stiftelse	x	x	x	x	x
Cancerfonden	x	x	x	x	x
Barncancerfonden	x	x	x	x	x
Hjärt-Lungfonden	x	x	x	x	x
Hjärnfonden	x	x	x	x	x

Finansiärerna och principer för bidrag

I följande avsnitt redovisas hur ett antal viktiga externa forskningsfinansiärer har bidragit till indirekta kostnader och lokalkostnader efter införandet av SUHF-modellen och uppsägningen av tidigare gällande överenskommelser om schablonbidrag för dessa kostnader.

Redovisningen fokuserar på projektfinansiering och syftar inte till att ge en fullständig redogörelse för respektive finansiärs samtliga bidragsformer och villkor och förutsättningar för dessa. Information har inhämtats genom intervjuer med företrädare för respektive finansiär, från hemsidor och genom stickprovvis granskning av kontrakt. Respektive finansiär har sakgranskat texten. För ytterligare information hänvisas till finansiärerna.

Många finansiärer benämner sina bidrag till universitet och högskolor *anslag*. Enligt statlig redovisningsterminologi benämns finansiering direkt från staten *anslag* och finansiering från andra finansiärer, statliga eller icke-statliga, *bidrag* eller *avgifter*. Avgiftsfinansierad forskning, s.k. uppdragsforskning, innebär normalt sett att forskningen sker på direkt uppdrag av beställaren och att denne har äganderätt till resultatet av forskningen. I den fortsatta texten används genomgående benämningen *bidrag* för all finansiering från externa givare, statliga eller icke-statliga, som inte är avgifter.

Vetenskapsrådet

Vetenskapsrådet tillhör kategorin statliga myndigheter. Rådet har deltagit i arbetet med utformningen av SUHF-modellen. Sedan 2003 har det funnits en överenskommelse mellan de statliga forskningsråden och universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler.

I regleringsbrevet för Vetenskapsrådet för 2010 infördes följande text, samma text upprepades i regleringsbrevet för 2011.

”I enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) ska bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Avsikten är därvid inte att åstadkomma en generell höjning av statliga myndigheters finansiering av de indirekta kostnaderna utan att den ska anpassas till den faktiska situationen i det enskilda fallet.”

Vetenskapsrådets styrelse fattade 2010-02-02 beslut om hantering av indirekta kostnader enligt följande:

- Att sökande för samtliga projektrelaterade bidragsformer ska:
 - ange kostnaden (inkluderande såväl direkta som indirekta projektrelaterade kostnader) för löner och andra kostnader i projektet för vilka medel söks från Vetenskapsrådet.
 - ange hur stor andel (%) av projektets totala kostnad som söks från Vetenskapsrådet per år.
- Att sökande av bidrag till anställningar inte ska ange sökt belopp i ansökningsformulär. Beviljas bidrag kommer Vetenskapsrådet bevilja ett schabloniserat bidrag oberoende av fakultetsområde.
- Att för bidrag till infrastruktur anges anvisningar för varje aktuell bidragsform.
- Att sökande av andra bidrag från Vetenskapsrådet ska ange direkta kostnader och beviljade bidrag kommer att få ett schablonpåslag (42 %) för täckande av kostnader förknippade med bidraget.

Projektstöd är Vetenskapsrådets vanligaste bidragsform, ca hälften av beviljade bidrag är projektstöd. Vetenskapsrådet har tolkat att skrivningen ”bidrag till forskningsprojekt” i regleringsbrevet avser bidrag till projektstöd enligt första punkten ovan. Bidrag enligt den fjärde punkten är av mindre omfattning.

Vid ansökan om bidrag begär Vetenskapsrådet från 2010 in specifikation av projektkostnader uppdelat på löner och övriga projektrelaterade kostnader

inklusive indirekta kostnader. Eftersom lärosätena har olika fördelningsbaser för indirekta kostnader innebär detta att några lärosäten redovisar projektets indirekta kostnader i summan för löner medan andra lärosäten redovisar de indirekta kostnaderna uppdelat på löner och övriga projektrelaterade kostnader. Det går inte av ansökan att utläsa hur mycket som är indirekta kostnader. Rådets beredningsgrupper ska bedöma ansökningarnas vetenskapliga kvalitet och inte väga in olika nivåer av indirekta kostnader i bedömningen. I kontrakt anges ”Bidraget avser såväl direkta som indirekta projektkostnader”. Vid införandet av SUHF-modellen uppmanade lärosätena sina forskare att skicka specifikationen av de indirekta kostnaderna till finansierarna. Vetenskapsrådet meddelade att man inte ville ha specifikationerna.

Vetenskapsrådets ledning har beslutat att en uppföljning av effekterna av de nya riktlinjerna ska göras. Rådet har kontaktat samtliga lärosäten där det bedrivs projekt som beviljats finansiering sedan januari 2010 och begärt information om hur mycket av projektmedlen i dessa projekt som har använts till direkta respektive indirekta kostnader. Inrapportering ska ske senast 30 november 2011. Varje lärosäte ska utse en kontaktperson som ansvarar för inrapporteringen. Åtterrapporeringen kommer fortsättningsvis att återkomma i november varje år. Formerna för åtterrapporeringen har diskuterats med SUHF. Projektets förbrukade kostnader sammantaget och uppdelat på direkta och indirekta kostnader ska redovisas. De direkta kostnaderna ska specificeras enligt uppdelningen i SUHF-modellens fullkostnadskalkyl (löner inklusive sociala avgifter, driftskostnader, utrustning och lokaler). Dessutom ska anges om redovisningen för projektet följer SUHF-modellens anvisningar.

Vetenskapsrådet har beslutat att, i samarbete med FAS och Formas, införa ett nytt system för e-ansökan och åtterrapporering. Rådet har kontaktat HfR:s Redovisningsråd för att ha en nära kontakt med lärosätena i projektarbetet och samverka kring utformningen av verktyget.

Formas

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Formas tillhör kategorin statliga myndigheter. Sedan 2003 har det funnits en överenskommelse mellan de statliga forskningsråden och universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler.

I regleringsbrevet för Formas för 2010 infördes följande text, samma text upprepades i regleringsbrevet för 2011.

”I enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) ska bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Avsikten är därvid inte att åstadkomma en generell höjning av statliga myndigheters finansiering av de indirekta kostnaderna utan att den ska anpassas till den faktiska situationen i det enskilda fallet.”

Formas begärde vid ansökan under 2010 in uppgift om direkta kostnader och pålägg för indirekta kostnader i procent. Lärosätena räknade därvid procentpålägg på den valda fördelningsbasen (*lön* eller *lön + drift*) vid den egna institutionen medan Formas 2010 räknade procent på summan av de direkta kostnaderna, med stöd av det elektroniska ansökningsförfarandet. Procentsatsen som skulle fyllas i var den vid lärosätet beslutade procentsatsen för forskarens institution, men eftersom den valda fördelningsbasen varierade enligt ovan resulterade detta i vissa fall i en felaktigt omräknad procentsats på basen *summa direkta kostnader*. Detta skapade förvirring, felaktigheter och merarbete hos såväl Formas som hos lärosätena.

För 2011 har Formas ändrat i ansökningsformuläret, appendix B1 (ny budgetbilaga) ger möjlighet för den sökande att lägga in institutionens procentsats för indirekta kostnader på de rader som ingår i det aktuella lärosätets fördelningsbas. Totala kostnader räknas ut med automatik med direkta kostnader och procentsatsen som underlag, se exempel nedan. Beräkningssättet överensstämmer nu med lärosätenas beräkningssätt. Den sökande ansvarar dock för att kostnadsberäkningen blir korrekt. Förändringen är en klar förbättring för att undvika felaktigheter och missförstånd.

Tabell 4 Formas appendix B1 ifyllt med exempel, exemplet baseras på påläggsprocentsatsen 38,5 % på basen *lön + drift*

Specification Costs- Direct (in 1000SEK)	indirect cost (OH%)	Year 1		Year 2		Year 3	
		Direct costs kSEK	Total costs kSEK	Direct costs kSEK	Total costs kSEK	Direct costs kSEK	Total costs kSEK
1. Salaries (incl. Social fees/LKP)	(%)						
Researcher	38,50%	650	900	650	900	650	900
-----			0		0		0
-----			0		0		0
Sum salaries:		650	900	650	900	650	900
2. Running cost (incl. equipment <500kSEK)	(%)						
Travel	38,50%	15	21	15	21	15	21
Material	38,50%	100	139	100	139	100	139
-----			0		0		0
-----			0		0		0
Sum Running costs:		115	160	115	160	115	160
3. Equipment depreciation costs							
-----			0		0		0
-----			0		0		0
4. Premises costs							
Offices and labs		140	140	140	140	140	140
-----			0		0		0
-----			0		0		0
Sum Equipment and Premises costs:		140	140	140	140	140	140
SUM DIRECT COSTS:			905		905		905
AMOUNT APPLIED FOR (incl. Indirect costs):			1200		1200		1200

Formas har gjort en preliminär uppskattning av effekterna av de nya riktlinjerna i regleringsbrevet och bedömer att det blivit en viss kostnadsökning. Formas samverkar med Vetenskapsrådet och FAS kring ett nytt verktyg för e-ansökan och återrapportering. Verket utformas i samråd med HfR:s Redovisningsråd.

FAS

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap

FAS tillhör kategorin statliga myndigheter. Sedan 2003 har det funnits en överenskommelse mellan de statliga forskningsråden och universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler.

I regleringsbrevet för FAS för 2010 infördes följande text, samma text upprepades i regleringsbrevet för 2011.

”I enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) ska bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Avsikten är därvid inte att åstadkomma en generell höjning av statliga myndigheters finansiering av de indirekta kostnaderna utan att den ska anpassas till den faktiska situationen i det enskilda fallet.”

FAS styrelse beslutade 2010-02-11 att sökande av projektrelaterade bidragsformer i ansökan ska ange kostnaden (inkluderande såväl direkta som indirekta projektrelaterade kostnader) för löner och andra kostnader i projektet och ange hur stor andel (%) av projektets totala kostnad som söks från FAS. Sökande av bidrag till post doc och anställningar ska inte ange sökt belopp, ev. bidrag beviljas med schabloniserat belopp. Vid ansökan om andra bidrag, t.ex. resebidrag, ska direkta kostnader anges och beviljade bidrag kommer att få ett schablonpåslag för täckande av kostnader förknippade med bidraget.

I ansökan redovisas indirekta kostnader för det sökta projektet med pålägsprocentsats och belopp. I anvisningar för ansökan om projektbidrag står ”Den modell som använts för beräkning av indirekta kostnader skall redovisas under ”Kostnadsplan och finansiering” i projektbeskrivningen”. Redovisningen från lärosätena har enligt uppgift varit mycket blandad. I bidragsbeslut anges bidraget som ett totalbelopp.

Schablonbidraget för post doc har höjts under 2011. På andra bidrag, t.ex. resebidrag, görs pålägg med 35 % för indirekta kostnader och lokaler.

FAS kommer att utvärdera om negativa effekter uppstått p.g.a. förändringen kring indirekta kostnader. En preliminär bedömning pekar på en marginell höjning av genomsnittligt sökt belopp, men inga väsentliga skillnader mot tidigare.

FAS samverkar med Vetenskapsrådet och Formas kring ett nytt verktyg för e-ansökan och återrapportering. Verktöget utformas i samråd med HfR:s Redovisningsråd.

VINNOVA tillhör kategorin statliga myndigheter. Sedan 2003 har det funnits en överenskommelse mellan VINNOVA och universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler.

I regleringsbrevet för 2010 infördes följande text, samma text upprepades i regleringsbrevet för 2011.

”I enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) ska bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Avsikten är därvid inte att åstadkomma en generell höjning av statliga myndigheters finansiering av de indirekta kostnaderna utan att den ska anpassas till den faktiska situationen i det enskilda fallet.

VINNOVA ska återrapportera omfattningen och erfarenheten av detta.”

Till skillnad från de andra statliga forskningsfinansierande myndigheterna har alltså VINNOVA ett återrappporteringskrav i regleringsbrevet.

Den 1 augusti 2010 infördes nya regler för VINNOVAs hantering av indirekta kostnader vid finansiering av forskningsprojekt vid universitet och högskolor. Full kostnadstäckning gäller för projektbeslut som fattas efter detta datum. Indirekta kostnader tas upp i ansökan för forskningsprojekt, vissa bidrag till anställningar utgår med schablonbelopp och då ingår ersättning för såväl direkta som indirekta kostnader i schablonbeloppet. Kostnaderna ska beräknas enligt lärosätets egen modell och anges i belopp, inte i procent. Lokalkostnader definieras enligt VINNOVA som indirekta kostnader.

VINNOVA har gjort en uppföljning av förändringarna¹³. De huvudsakliga slutsatserna är, enligt rapporten, följande.

- *”Nivåerna för de indirekta kostnaderna i undersökt urval är inte på något sätt alarmerande.*
- *Den nya SUHF-modellen ger, tillsammans med en årlig uppföljning, en transparens som i sin tur gör att VINNOVA kan reagera på eventuella förändringar.*

¹³ Helena Målerin, *Genomgång av status för VINNOVA avseende full täckning av indirekta kostnader för finansiering av projekt vid universitet och högskolor*, 2011-05-09.

- *Ett mycket viktigt resultat av genomgången är att den har lett till att fakta regelbundet kommer att samlas in till datalagret, så att det kontinuerligt går att följa upp de indirekta kostnaderna.”*

VINNOVA har beslutat om ett antal åtgärder för att följa upp indirekta kostnader, bl.a. ska ansökningsblanketten förändras så forskaren kan se korrekt beräknade pålägg för indirekta kostnader vid ansökan. Mot slutet av året kommer ytterligare uppföljning att göras inför återrapporteringen till regeringen.

Energimyndigheten

Energimyndigheten tillhör kategorin statliga myndigheter. I samband med överenskommelserna 2003 om schablonpåslag med 35 procent, meddelade Energimyndigheten att myndigheten hade för avsikt att i allt väsentligt tillämpa principerna i överenskommelsen, dock utan att teckna avtal. För stora program och projekt samt långsiktigt stöd till hela forskningsmiljöer kunde särskilda överenskommelser träffas med bidragsmottagaren.

I regleringsbrevet för Energimyndigheten för 2010 infördes följande text.

”I enlighet med propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) ska bidrag till forskningsprojekt vid universitet och högskolor omfatta medel för de direkta och indirekta kostnaderna i samma proportioner som beräknats för projektet i sin helhet. Avsikten är därvid inte att åstadkomma en generell höjning av statliga myndigheters finansiering av de indirekta kostnaderna utan att den ska anpassas till den faktiska situationen i det enskilda fallet.”

Energimyndigheten ifrågasatte om detta var i överensstämmelse med Förordning om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation inom energiområdet (SFS 2008:761). Frågan underställdes regeringen och i avvaktan på svar meddelade Energimyndigheten på sin hemsida att tills vidare skulle ett schablonpåslag om 35 procent utgå för att täcka stödmottagarens indirekta kostnader och lokalkostnader. Från 1 september 2010 skulle dock ansökningar om forskningsbidrag innehålla en specificerad redovisning av de indirekta kostnaderna.

I regleringsbrevet för 2011 upprepades texten om proportionell finansiering och förtydligades att nämnda förordning om statligt stöd inom energiområdet gäller i det fall EU:s regler om statsstöd är tillämpliga. Detta innebär att forskningsbidrag även kan lämnas med stöd av regleringsbrevet. Den 17 januari 2011 beslutade Energimyndigheten att, i beslut fattade efter detta datum, införa full kostnadstäckning i bidrag till universitet och högskolor.

Under 2011 har specifikation av sökandens indirekta kostnader begärts. Specifikationen ska vara enligt ”högskolans modell eller SUHF:s modell”, procentsatsen för indirekta kostnader ska framgå.

Energimyndigheten har planer på att göra en utvärdering av förändringarna under våren 2012. En extern revisionsbyrå följer under hösten 2011 för Energimyndighetens räkning upp beviljade forskningsprojekt hos bidragsmottagaren. Revisorerna har fått i uppdrag att särskilt titta på indirekta kostnader.

Sida

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete.

Sida tillhör kategorin statliga myndigheter. Sida tecknade 2004 en överenskommelse med lärosätena, genom SUHF, om indirekta kostnader. För forskningsbidrag, som erhållits i öppen konkurrens efter vetenskaplig granskning, skulle samma regler som gäller för de statliga forskningsråden tillämpas, dvs. påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. Vid köp av konsulttjänster och upphandlade tjänster ingick alla kostnader i det avtalade priset. För resurser som förmedlas till utvecklingsländer för förbrukning där skulle ingen annan ersättning utgå än den som kan krävas för att genomföra transfereringen.

I Sida:s regleringsbrev 2011 finns ingen text om proportionell finansiering av forskningsprojekt vid universitet och högskolor.

Inga nya bilaterala forskningssamarbeten har avtalats sedan SUHF-modellen infördes.

Bidrag för forskning om utvecklingsländer och utvecklingsfrågor kan sökas inom Sida:s program för utvecklingsforskning i konkurrens. Lärosätets totala indirekta kostnader ska anges i ansökan. Beviljat bidrag gäller totalbelopp och innehåller alla kostnadslag, bidraget är ofta delfinansiering. Sida samverkar med Vetenskapsrådet i vissa utlysningar, då gäller Vetenskapsrådets regler.

Sida köper också konsulttjänster och utvärderingar från universitet och högskolor. Detta är inte bidrag utan uppdrag/avgiftsfinansierad verksamhet för vilken principen om full kostnadstäckning gäller enligt Avgiftsförordningen. Sida hanterar forskningsbidrag och köp av tjänster på olika sätt i enlighet med regelverken för respektive typ av verksamhet. Det förekommer också transfereringar av medel från Sida via lärosäten till mottagare i utvecklingsländer. Här utgår ingen ersättning för indirekta kostnader eller lokaler.

Alla projekt finansierade av Sida ska revideras vid avslut, bidragsmottagaren ombesörjer revisionen och ersättning för revisionskostnaden ingår i bidraget.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket tillhör kategorin statliga myndigheter. Sedan 2004 har det funnits en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler.

I regleringsbrevet för Naturvårdsverket finns ingen text om proportionell finansiering av forskningsprojekt vid universitet och högskolor.

Naturvårdsverket bidrar till forskningsprogram vid universitet och högskolor. I normalfallet är det långa program med många lärosäten och institutioner involverade. Vid utlysning anges ungefärliga belopp per år för projektet. Först görs en intresseanmälan och efter urvalsprocess får några sökanden planeringsbidrag för att göra en fullständig ansökan. Lön inkl. sociala avgifter, övriga kostnader och påläggsprocentsats för indirekta kostnader anges i kalkylen, pålägget i kronor räknas med automatik ut med direkta kostnader som bas. Uppföljning av kostnadsnivån har visat att genomsnittligt pålägg nu ligger på 41 procent (inklusive lokalkostnader).

Naturvårdsverket samverkar också med universitet och högskolor kring miljöövervakning. Detta är inte bidragsfinansierad forskning utan uppdrag/avgiftsbelagd verksamhet. För sådan verksamhet gäller i normalfallet principen om full kostnadstäckning enligt Avgiftsförordningen och det är inte möjligt för lärosätet som utför uppdraget att samfinansiera verksamheten. Miljöövervakningsuppdrag kan dock, enligt Ekonomistyrningsverkets bedömning, klassificeras som offentlig resurssamordning vilket möjliggör samfinansiering.

Under 2010 har en pilotstudie gjorts gällande beräkning och redovisning av direkta och indirekta kostnader för miljöövervakningsuppdrag. Resultatet från pilotstudien visar att ”den nya resultat- och redovisningsmodellen för overheadpåslag (indirekta kostnader) inte nödvändigtvis kommer att medföra ökade kostnader för den nationella miljöövervakningen”¹⁴. Under 2011 har dock kostnaderna ökat påtagligt vid vissa lärosäten och Naturvårdsverket planerar att utveckla nya rutiner för miljöövervakningens undersökningar eftersom anslaget inte kompenseras för generella kostnadsökningar.

¹⁴ Pirjo Körsén, *Resultat från pilotstudie gällande beräkning och redovisning av direkta och indirekta kostnader för Miljöövervakningsuppdrag*, 2010-11-26, Dnr 721-2508-10.

SSF

Stiftelsen för Strategisk Forskning

SSF tillhör kategorin offentliga forskningsstiftelser. Stiftelsen hade tidigare överenskommelse med universitet och högskolor, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. För bidrag till utrustning överstigande 170 tkr gällde särskilda regler. För stora program och långsiktigt stöd till hela forskningsmiljöer kunde särskilda överenskommelser träffas med bidragsmottagaren.

Stiftelsen har detaljerade generella villkor för bidrag, bl.a. regleras vad som är godkända kostnader i projekt finansierade av SSF. Lokalkostnader definieras som indirekt kostnad och indirekta kostnader och lokaler ersätts, för universitet och högskolor, maximalt med 35 procent beräknat på de direkta kostnaderna, alltså en fortsatt tillämpning av den gamla överenskommelsen.

SSF samverkar med de andra offentliga forskningsstiftelserna och några andra stiftelser kring frågan hur finansiering av indirekta kostnader fortsättningsvis ska utformas. Gruppen har ännu inte presenterat någon gemensam policy eller nya riktlinjer för respektive stiftelse.

KK-stiftelsen

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling

KK-stiftelsen tillhör kategorin offentliga forskningsstiftelser. Stiftelsen har tidigare inte haft avtal med lärosätena om påslag för indirekta kostnader men har, utan avtal, tillämpat påslag med maximalt 35 procent för vissa typer av bidrag.

KK-stiftelsen har detaljerade anvisningar för vad som är godkända kostnader och godkänd medfinansiering¹⁵ i projekt som stöds av stiftelsen. Kostnader för lokaler som projektet disponerar är en direkt kostnad i projektet medan lokaler som disponeras av personal som ger allmänt administrativt stöd utgör en indirekt kostnad. Beträffande indirekta kostnader gäller att olika andel indirekta kostnader godkänns för olika satsningar. Beslut om detta fattades av KK-stiftelsens styrelse i januari 2010. Exakt andel framgår av respektive utlysning eller hanteras i förhandling mellan stiftelsen och lärosätet.

I aktuella utlysningar (strategiska rekryteringar och HÖG 11) anges att maximal ersättning för indirekta kostnader uppgår till 40 procent på de direkta lönekostnaderna i projektet. I en annan utlysning (forskningsprofiler 2011) anges att indirekta kostnader ska redovisas i budgeten beräknade enligt lärosätets modell för full kostnadstäckning och att stiftelsens bidrag till dessa kostnader kommer att bli föremål för förhandling vid beslut om bidrag.

KK-stiftelsen samverkar med de andra offentliga forskningsstiftelserna och några andra stiftelser kring frågan hur finansiering av indirekta kostnader fortsättningsvis ska utformas. Gruppen har ännu inte presenterat någon gemensam policy eller nya riktlinjer för respektive stiftelse. Styrelsens beslut enligt ovan gäller fram till dess att en eventuell överenskommelse slutits med andra finansiärer.

¹⁵ KK-stiftelsen använder begreppet *medfinansiering*, se vidare not 11.

Mistra

Stiftelsen för miljöstrategisk forskning

Mistra tillhör kategorin offentliga forskningsstiftelser. Stiftelsen har tidigare, utan överenskommelse, tillämpat ett schablonpåslag för indirekta kostnader och lokaler med 35 procent på summa direkta kostnader.

Mistra finansierar ett femtontal stora forskningsprogram som pågår i genomsnitt åtta år och har en budget på upp till 20 miljoner kronor per år och program. Efter införandet av SUHF-modellen har Mistra beviljat 35 procent pålägg på basen direkt lön för indirekta kostnader och lokaler i alla nya kontrakt.

Program som finansieras av Mistra ska årligen och efter slutfört projekt skicka in en detaljerad ekonomisk redovisning. I vissa fall ska den ekonomiska redovisningen och/eller slutredovisningen granskas av auktoriserad revisor i enlighet med programavtalet.

Mistra ser positivt på att universiteten arbetar med att göra redovisningen mer jämförbar och vill gärna ha en central överenskommelse om nivåer för bidrag till indirekta kostnader. Mistra samverkar med de andra offentliga forskningsstiftelserna och några andra stiftelser kring frågan hur finansiering av indirekta kostnader fortsättningsvis ska utformas. Gruppen har ännu inte presenterat någon gemensam policy eller nya riktlinjer för respektive stiftelse.

Vårdalstiftelsen

Vårdalstiftelsen tillhör kategorin offentliga forskningsstiftelser. När överenskommelserna med vissa finansiärer tecknades 2003 förklarade Vårdalstiftelsen att stiftelsen beslutat att tills vidare inte utlysa årliga forskningsbidrag och att det därför inte fanns underlag för att påteckna överenskommelsen. Stiftelsen finansierar större program med riktat stöd till nya forskningsmiljöer och bidrar till en samlad finansiering av såväl direkta som indirekta kostnader.

Stiftelsens överväger nu att återuppta utlysningar av forskningsbidrag i egen regi från hösten 2011/2012 och kommer då att utforma principer för finansiering av indirekta kostnader.

Vårdalstiftelsen samverkar med de andra offentliga forskningsstiftelserna och några andra stiftelser kring frågan hur finansiering av indirekta kostnader fortsättningsvis ska utformas. Gruppen har ännu inte presenterat någon gemensam policy eller nya riktlinjer för respektive stiftelse.

STINT

Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning

STINT tillhör kategorin offentliga forskningsstiftelser. Stiftelsen tecknade 2004 en överenskommelse med lärosätena, genom SUHF, om indirekta kostnader. För medel som genererar verksamhet vid svenska lärosäten skulle 35 procent påslag tillämpas och för s.k. Institutional grants skulle 17,5 procent påslag tillämpas med motivering att medlen i medeltal till hälften gällde verksamhet i Sverige och till hälften verksamhet utomlands. För medel som endast transfererades av lärosätena skulle ett påslag om 2 procent för administrativa kostnader tillämpas.

Efter uppsägningen av avtalet 1 januari 2010 har STINT beslutat att, utan avtal, fortsatt tillämpa samma principer som tidigare för bidrag till indirekta kostnader. STINT ger huvudsakligen bidrag till specificerade kostnadslag avseende merkostnader i internationella samarbeten.

STINT samverkar med de andra offentliga forskningsstiftelserna och några andra stiftelser kring frågan hur finansiering av indirekta kostnader fortsättningsvis ska utformas. Gruppen har ännu inte presenterat någon gemensam policy eller nya riktlinjer för respektive stiftelse.

Wallenbergstiftelserna

Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse, Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse, Stiftelsen Marcus och Amalia Wallenbergs Minnesfond

Wallenbergstiftelserna tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/ organisationer utan vinstsyfte i Sverige. Representanter från Wallenbergstiftelserna har deltagit i arbetet med utformningen av SUHF-modellen och aktivt gett stöd åt lärosätenas arbete med att införa en gemensam modell för redovisning av indirekta kostnader.

Stiftelserna lämnade i maj 2005 en förklaring angående hantering av frågan om full kostnadstäckning och redovisning av kostnader vid framställning om bidrag till forskningsprojekt. Förklaringen innebar, något förenklat, att utfallet av bidrag till indirekta kostnader varierade från projekt till projekt, från lärosäte till lärosäte och från institution till institution inom lärosätet. Stiftelserna kunde bidra till direkta projektrelaterade kostnader såsom bibliotekskostnader, ekonomiadministration och IT-system men inte till administrativa kostnader av mer allmän karaktär. I förklaringen betonades också vikten av att lärosätena strävar mot en mer enhetlig och transparent redovisning, budgetering och uppföljning.

Wallenbergstiftelserna tillämpar fortsatt samma principer för finansiering av indirekta kostnader. Stiftelserna har omarbetat sitt ansökningssystem och anpassat det till SUHF-modellens struktur. I projektansökningar ska anges direkta kostnader enligt SUHF-modellens uppställning och med specifikation i detalj i underliggande bilagor. De indirekta kostnaderna på projektnivå ska specificeras på nivåer och funktioner enligt modellen.

Wallenbergstiftelserna beviljar i normalfallet stora projekt, som prioriterats av rektor och där ansökan genomgått kvalitetskontroll vid lärosätet centralt. Stiftelsen analyserar de indirekta kostnaderna och erbjuder bidrag till ”direkt i projektet förekommande kostnader”. Stiftelsen har nära kommunikation med lärosätet kring projekten och begär in reviderad budget om projektet bantas i förhållande till ansökan.

Åtterrapporering ska ske med rapporter direkt ur lärosätets ekonomisystem. I vissa fall diskuteras redovisningsupplägg och åtterrapporering med lärosätet redan vid projektbeslut.

Riksbankens Jubileumsfond

Riksbankens Jubileumsfond tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige. Fonden har deltagit i arbetet med utformningen av SUHF-modellen. 2003 tecknade fonden en överenskommelse med lärosätena, genom SUHF, om ett påslag för indirekta kostnader om 18 procent och för lokalkostnader om 17 procent, sammanlagt 35 procent. Överenskommelsen sades upp av fonden i december 2004 men tillämpades fortsatt, trots uppsägningen, under 2005 och 2006. För 2007 träffades en särskild överenskommelse som förutom att reglera bidrag till indirekta kostnader och högskolemoms under 2007 också innebar att fonden tackade ja till att delta i SUHF:s arbetsgrupp för full kostnadstäckning, gruppen vars arbete resulterade i SUHF-modellen.

För stödformen *Projekt* gäller följande. Fonden gör en första prioritering av inkomna ansökningar och begär projektkostnadskalkyl enbart av de forskare som går vidare till andra ansökningsomgången och då gör en fördjupad ansökan. I kalkylen ska direkta kostnader redovisas uppdelat på lönekostnader, lkp (sociala avgifter och pensionskostnader), driftskostnader, utrustning/avskrivningar och lokaler. Indirekta kostnader för det aktuella projektet redovisas sammantaget och med uppdelning på nivåer och funktioner. För ansökningar 2011 har bilagan med specificering av de indirekta kostnaderna tagits bort.

Fonden beviljar bidrag till direkta kostnader och indirekta kostnader och lokaler i form av ett krontalsbelopp. Bidragets storlek är kopplat till arbetstidsvolymen i projektet, se tabell nedan avseende beviljade bidrag 2010. För ett treårigt projekt med 75 procents arbetstid för en forskare utgår tillsammans 420 tkr som bidrag till lokaler och indirekta kostnader. (Arbetstid 75 % x 3 år = 225 procents anställningstid vilket ger bidrag 420 tkr enligt tabellen).

Riksbankens Jubileumsfond beviljar också schablonbidrag för konferensresor, kostnader som uppkommer i samband med publicering med s.k. open access och övriga kostnader, t.ex. för inköp av dator, litteratur, kopiering eller språkgranskning. Schablonbeloppen är 10 tkr per kostnadskategori per år vid 75 procents arbetstid. För ett treårigt projekt med 75 procents arbetstid utgår tillsammans 90 tkr för dessa kostnadsslag. Om motsvarande kostnadsposter upptagits som direkta kostnader i kalkylen reduceras projektkalkylen med dessa kostnader. I kontraktet anges vilka kostnader som ingår inklusive bidrag till direkta lokalkostnader och indirekta kostnader.

Tabell 5 RJ:s bidrag för 3-åriga projekt till kostnader för lokaler och indirekta kostnader respektive konferensresor, publicering med open access samt övriga kostnader, 1000-tals kronor (tkr) avseende projektbidrag beviljade hösten 2010

Procent anställnings- tid under hela projektet	Bidrag för 3 år till <i>lokaler och indirekta kostnader, tkr</i>	Bidrag för 3 år till <i>konferensresor, open access och övriga kostnader, tkr</i>
1 - 99	180	10+10+10 = 30
100 - 199	270	20+20+20 = 60
200 - 299	420	30+30+30 = 90
300 - 399	540	40+40+40 = 120
400 - 499	630	50+50+50 = 150
500 - 599	690	60+60+60 = 180
600 - 699	750	70+70+70 = 210

För stödformen *Program* beviljas bidrag till indirekta kostnader och direkta lokalkostnader efter dialog med rektor vid berört lärosäte. För stödformen *Infrastrukturella projekt* beviljas inget bidrag till indirekta kostnader och bidrag till lokalkostnader på samma sätt som för *Projekt*. Vid bidrag till *Forskningsinitiering* beviljas inga bidrag till indirekta kostnader och lokalkostnader.

Ragnar Söderbergs Stiftelse

Ragnar Söderbergs Stiftelse tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige. Stiftelsen har tidigare, utan överenskommelse, tillämpat schablonpåslag med 35 procent för indirekta kostnader och lokaler inom området medicin.

Stiftelsen beslutade om ny *Policy för omkostnadsavgifter* för ansökningsomgångarna 2009 och 2010. För projektstöd till det medicinska området kunde kostnaden för indirekta kostnader och lokaler variera från fall till fall. Sammantaget fick kostnaderna uppgå till högst motsvarande ett pålägg på 35 procent.

Vid projektstöd till samhällsvetenskap och humaniora gavs bidrag till lön och lönebikostnader. Därutöver gavs bidrag till lokalkostnader med 50 tkr per år och per forskare med 100 procent anställning samt bidrag till indirekta kostnader (då benämnt administration) med 80 tkr per år och per forskare med 100 procent anställning. Omräkning skedde sedan beroende på anställningens omfattning.

För mycket stora satsningar diskuterades bidrag till indirekta kostnader och lokaler från fall till fall. Konferensbidrag omfattade endast de med konferensen direkt förbundna kostnaderna. Stipendier betalades ut direkt till stipendiaten och tryckningsbidrag betalades direkt till förlag eller tryckeri.

År 2010 införde stiftelsen ett nytt elektroniskt ansökningssystem. Inför 2011 års ansökningsomgång har stiftelsen utarbetat en ny policy för indirekta kostnader. För projektstöd till det medicinska området beviljas i princip de indirekta kostnader som respektive forskningsmiljö har, dock högst motsvarande ett pålägg på 25 %. Indirekta kostnader ska inte anges i ansökan utan beräknas av stiftelsen utifrån uppgifter i ansökan och insamlade underlag från universiteten. Direkta lokalkostnader finansieras inte, dessa kostnader får samfinansieras med ALF-medel eller på annat sätt.

För projektstöd till samhällsvetenskap och humaniora gäller samma principer som gällde 2010, se ovan. Bidraget för indirekta kostnader och bidraget för lokalkostnader får disponeras gemensamt för dessa kostnadsslag, dvs. eventuella överskjutande medel för direkta lokalkostnader kan användas för att täcka indirekta kostnader.

Torsten Söderbergs Stiftelse

Torsten Söderbergs Stiftelse tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige. Före 2010 gavs inga bidrag till indirekta kostnader och direkta lokalkostnader. Inom området medicin fick dock uttag för indirekta kostnader ske inom ramen för det beviljade bidraget.

Under 2010 har stiftelsen vid sin bidragsgivning tillämpat följande principer för bidrag till indirekta kostnader och lokalkostnader.

För projektstöd till det medicinska området har bidraget till indirekta kostnader varierat från fall till fall i enlighet med ansökningarna. För det fallet att bidrag tagits ut har storleken på bidraget fått uppgå till högst 35 procent av det beviljade beloppet, dvs. som en andel av högst 35 procent av hela bidraget. Detta bidrag har då endast fått användas till finansiering av indirekta kostnader för administration och inte av direkta eller indirekta kostnader för lokaler.

Vid projektstöd till områdena ekonomi, rättsvetenskap och övrigt har stödet – i motsats till vad som gäller det medicinska området – i första hand lämnats i form av stipendier direkt till stipendiaten. Vid stipendiefinansiering har inget bidrag lämnats till indirekta kostnader för administration och lokaler. Endast i undantagsfall har projektstödet lämnats i form av lönefinansiering. I dessa fall har däremot även lämnats bidrag till lokalkostnader med 50 tkr per år och forskare med 100 procents anställning samt bidrag till indirekta kostnader för administration med 80 tkr per år och forskare med 100 procents anställning. Omräkning sker av dessa belopp med hänsyn till arbetstidens omfattning i det berörda projektet.

Bidrag till konferenser, resor och tryckningskostnader har beviljats endast i undantagsfall, och då i allmänhet inom ramen för det projekt som stöds av stiftelsen. Bidrag till indirekta kostnader för administration och till lokalkostnader har i dessa fall inte lämnats. Tryckningsbidrag har betalats direkt till tryckeriet.

Inför 2011 års ansökningsomgång har stiftelsen beslutat om följande förändringar.

För projektstöd till det medicinska området har procentsatsen för vad som får tas ut som bidrag till indirekta kostnader sänkts från högst 35 procent till högst 25 procent av det beviljade bidraget.

Vid projektstöd till områdena ekonomi, rättsvetenskap och övrigt ges som huvudregel stipendier direkt till stipendiaten. Beslut om att även bidrag till indirekta kostnader för administration och lokal ev. ska utgå vid denna finansieringsform kommer att fattas under hösten 2011. Bidrag till indirekta kostnader lämnas däremot vid lönefinansiering, en finansieringsform som för

dessa tre ämnesområden endast beviljas i undantagsfall. Dessa bidrag lämnas i enlighet med de principer som fastställdes förra året, dock kan storleken på de bidrag som lämnas till forskare med utökad tid för forskning i sin tjänst komma att reduceras.

Göran Gustafssons Stiftelse

Göran Gustafssons Stiftelse tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige och består egentligen av två stiftelser med olika inriktning.

Den stiftelse som efter ansökan ger bidrag till yngre forskare vid KTH och Uppsala universitet har fram t.o.m. 2009 accepterat ett generellt påslag om 35 procent för indirekta kostnader och lokaler. Fr.o.m. 2010 ska den sökande istället komma överens med prefekten om hur eventuella kringkostnader ska täckas och genom att tillsammans med prefekten underteckna ansökan intyga att en sådan överenskommelse finns. Kringkostnaderna ska vara motiverade av själva projektets genomförande men behöver inte preciseras i samband med ansökan. Stiftelsen kommer att undersöka vad detta i praktiken innebär i form av eventuellt ökade kostnader och med ledning därav ta ställning till om reglerna behöver ändras.

Den rikstäckande stiftelsen som ger priser efter beredning av KVA har aldrig accepterat generella procentuella påslag, men väl påslag uttryckta i krontalsbelopp. Även då finns kravet att kringkostnaderna ska vara motiverade av själva projektets genomförande. De nya reglerna som stiftelsen tillämpar sedan 2010 för beräkning av kringkostnader kan i stort sägas motsvara stiftelsens tidigare praxis. Dessa forskningspriser kan inte sökas direkt, utan bara indirekt genom att man nomineras av berört lärosäte. Det har varit praxis, och i enlighet med vad stiftelsen förutsatt, att lärosätet på ett eller annat sätt täcker upp väsentliga delar av indirekta kostnader och lokalkostnader. Motiveringen från stiftelsens sida är att det inte gäller ett sökt bidrag utan ett pris. Rent tekniskt kan sådan samfinansiering ha olika former och stiftelsen har inga synpunkter på hur detta är utformat.

Cancerfonden

Cancerfonden tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige/insamlingsstiftelser. Cancerfonden tecknade 2004 en överenskommelse, genom SUHF, om ersättning för indirekta kostnader i forskningsprojekt motsvarande 18 procent påslag på lönekostnader för täckande av projektnära indirekta kostnader såsom ekonomiadministration och IT-system samt administrativt stöd på institutionen. Täckning av projektnära indirekta kostnader utöver denna schablon kunde komma att utgå efter bedömning av specificering av dessa kostnader. Ingen ersättning för lokalhyra utgick, i överenskommelsen angavs att direkta lokalkostnader vid beräkningen av full kostnadstäckning kvittas mot Cancerfondens insamlingskostnader. Efter uppsägningen av överenskommelsen i december 2009 gick Cancerfonden 2010-04-21 tillsammans med Barncancerfonden, Hjärnfonden och Hjärt-Lungfonden ut med en skrivelse med följande text:

”För innevarande budgetår går vi med på ett påslag motsvarande 18 % för täckande av indirekta kostnader (kostnader för stödverksamhet) och lokaler. Förslaget är en kompromiss mellan vad universiteten kan tänkas önska och vad finansiären är villig att betala. Mot slutet av 2010 avser vi att utvärdera effekten av denna modell och eventuellt revidera påslagets storlek.”

Fonden finansierar både klinisk forskning och grundforskning och har många olika ansökningskategorier för forskare och vårdpersonal. I anvisningar för ansökan om t.ex. forskningsprojekt anges att avdrag får göras för indirekta kostnader med 15,25 % av bidraget, detta motsvarar ett tillägg med 18 % på personal- och övriga kostnader i projektkalkylen. Cancerfondens forskningsnämnd prioriterar bland ansökningarna och beslutar om storlek på bidragen. I normalfallet får forskaren ett lägre belopp än vad som angetts i ansökan, någon reviderad kalkyl begärs inte in, forskaren förutsätts anpassa kalkylen efter de nya förutsättningarna. I kontraktet anges begränsning beträffande indirekta kostnader. Genom att skriva under kontraktet accepterar forskaren och prefekten villkoren och förutsätts följa dessa.

Den gemensamma utvärdering som planeras enligt skrivelsen från april 2010 har ännu inte gjorts men tankar finns att starta upp utvärderingen under hösten.

Barcancerfonden

Barcancerfonden tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte/insamlingsstiftelser. Fonden har tidigare, utan avtal med lärosätena, bidragit till indirekta kostnader på samma sätt som övriga insamlingsstiftelser, dvs. schablonpåslag med 18 procent för indirekta kostnader och inget bidrag till lokaler. Efter uppsägningen av överenskommelsen i december 2009 gick Barcancerfonden 2010-04-21 tillsammans med Cancerfonden, Hjärnfonden och Hjärt-Lungfonden ut med en skrivelse med följande text:

”För innevarande budgetår går vi med på ett påslag motsvarande 18 % för täckande av indirekta kostnader (kostnader för stödverksamhet) och lokaler. Förslaget är en kompromiss mellan vad universiteten kan tänkas önska och vad finansiären är villig att betala. Mot slutet av 2010 avser vi att utvärdera effekten av denna modell och eventuellt revidera påslagets storlek.”

Fonden har flera bidragstyper; på forskningsbidrag och forskartjänster beviljas pålägg med 18 procent för indirekta kostnader men inget bidrag till lokalkostnader. Ansökningssystemet räknar ut indirekta kostnader med automatik och begränsningen anges också i följebrev till kontrakt. Resebidrag och bidrag för symposium, gästföreläsare och vetenskapliga arbetsmöten delas ut som ersättning för faktiska kostnader med ett på förhand bestämt maxbelopp för bidraget. Här ges ingen ersättning för indirekta kostnader.

Barcancerfonden planerar att införa ett nytt ansökningssystem kring årsskiftet 2011/2012. Den gemensamma utvärdering som planeras enligt skrivelsen från april 2010 har ännu inte gjorts men tankar finns att starta upp utvärderingen under hösten. Barcancerfonden kommer också att göra en egen utvärdering under detta år.

Hjärt-Lungfonden

Hjärt-Lungfonden tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige/insamlingsstiftelser. Hjärt-Lungfonden tecknade 2004 en överenskommelse, genom SUHF, om ersättning för indirekta kostnader i forskningsprojekt motsvarande 18 procent påslag på lönekostnader för täckande av projektnära indirekta kostnader såsom ekonomiadministration och IT-system samt administrativt stöd på institutionen. Täckning av projektnära indirekta kostnader utöver denna schablon kunde komma att utgå efter bedömning av specificering av dessa kostnader. Ingen ersättning för lokalhyra utgick, i överenskommelsen angavs att direkta lokalkostnader vid beräkningen av full kostnadstäckning kvittas mot Hjärt-Lungfondens insamlingskostnader. Efter uppsägningen av överenskommelsen i december 2009 gick Hjärt-Lungfonden 2010-04-21 tillsammans med Cancerfonden, Barncancerfonden och Hjärnfonden ut med en skrivelse med följande text:

”För innevarande budgetår går vi med på ett påslag motsvarande 18 % för täckande av indirekta kostnader (kostnader för stödverksamhet) och lokaler. Förslaget är en kompromiss mellan vad universiteten kan tänkas önska och vad finansiären är villig att betala. Mot slutet av 2010 avser vi att utvärdera effekten av denna modell och eventuellt revidera påslagets storlek.”

Fonden har ett flertal bidragstyper, några är på förhand begränsade till vissa kostnadsslag (t.ex. forskarmånader och resebidrag) medan andra har mera projektkaraktär (t.ex. stora forskningsanslaget och projektbidrag). För vissa bidragstyper anges maxbelopp eller på förhand bestämda bidragsbelopp. Indirekta kostnader får för forskningsbidrag och projektbidrag maximalt utgå med 18 % på beviljat belopp, begränsningen anges i kontraktet som skrivs under av bidragsmottagaren och prefekten.

Den gemensamma utvärdering som planeras enligt skrivelsen från april 2010 har ännu inte gjorts men tankar finns att starta upp utvärderingen under hösten.

Hjärnfonden

Hjärnfonden tillhör kategorin icke-statliga finansiärer/organisationer utan vinstsyfte i Sverige/insamlingsstiftelser. Hjärnfonden tecknade 2004 en överenskommelse, genom SUHF, om ersättning för indirekta kostnader i forskningsprojekt motsvarande 18 procent påslag på lönekostnader för täckande av projektnära indirekta kostnader såsom ekonomiadministration och IT-system samt administrativt stöd på institutionen. Täckning av projektnära indirekta kostnader utöver denna schablon kunde komma att utgå efter bedömning av specificering av dessa kostnader. Ingen ersättning för lokalhyra utgick, i överenskommelsen angavs att direkta lokalkostnader vid beräkningen av full kostnadstäckning kvittas mot Hjärnfondens insamlingskostnader. Efter uppsägningen av överenskommelsen i december 2009 gick Hjärnfonden 2010-04-21 tillsammans med Cancerfonden, Barncancerfonden och Hjärt-Lungfonden ut med en skrivelse med följande text:

”För innevarande budgetår går vi med på ett påslag motsvarande 18 % för täckande av indirekta kostnader (kostnader för stödverksamhet) och lokaler. Förslaget är en kompromiss mellan vad universiteten kan tänkas önska och vad finansiären är villig att betala. Mot slutet av 2010 avser vi att utvärdera effekten av denna modell och eventuellt revidera påslagets storlek.”

Stiftelsen ger ettåriga forskningsbidrag om 500 tkr och fleråriga forskningsbidrag om 1,5 mnkr per år, dessutom delar stiftelsen ut postdoktorala stipendier, dessa stipendier delas ut direkt till stipendiaten för personliga levnadskostnader. Bidragens storlek är alltså beslutade och kända redan vid utlysningen. Projektets direkta och indirekta kostnader ska specificeras i ansökan. Beslutade bidrag meddelades 2010 i brev med överenskommelsen från 2004 om påslag för indirekta kostnader som bilaga.

Från och med 2011 inför Hjärnfonden kontrakt som skrivs under av projektledare och prefekt/motsvarande. I kontrakten anges att beträffande bidrag för indirekta kostnader så gäller av Hjärnfonden vid var tid tillämpade principer. För närvarande innebär den principen det som beskrivs med kursiv text ovan.

Den gemensamma utvärdering som planeras enligt skrivelsen från april 2010 har ännu inte gjorts men tankar finns att starta upp utvärderingen under hösten.

Referenslitteratur

Proposition 2008/09:50 *Ett lyft för forskning och innovation*

Regleringsbrev 2010 och 2011 för Vetenskapsrådet, Formas, FAS, VINNOVA, Energimyndigheten, Sida och Naturvårdsverket

Högskoleverkets årsrapport 2010, *Universitet & högskolor*, rapport 2010:10R

Bo Sundqvist, *Full kostnadstäckning för externt finansierade projekt vid svenska universitet och högskolor*, SUHF december 2005

Ann-Kristin Mattsson, *SUHF-modellen i verkligheten*, SUHF 2011

Riksrevisionen, *Användningen av basanslaget för forskning och forskarutbildning*, RiR 2011:21

Helena Målerin, *Genomgång av status för VINNOVA avseende full täckning av indirekta kostnader för finansiering av projekt vid universitet och högskolor*, 2011-05-09

Pirjo Körsén, *Resultat från pilotstudie gällande beräkning och redovisning av direkta och indirekta kostnader för Miljöövervakningsuppdrag*, 2010-11-26, Dnr 721-2508-10.